

Konu: Ruhsal İnsan

Yazı: 07

ASYA ŞAMANLIĞI

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Asya kıtasında binlerce yıldır devam eden şaman kültürü, hem zengin bir inanç dünyasını hem de topluma yararlı pratik sonuçların oluşmasını sağlamıştır. Gökteki ve yeraltındaki ruhlarla ve tanrısal güçlerle ilişki kuran şamanlar gündelik sorunlara çözüm getiren ve yönlendirip şifa sağlayan kişiler olarak topluma ve kişilere pratik yararları dokunmuştur.

Asya toplumlarından Altay, Tuva, Teleüt, Telengit ve Kuman Türkleri bu tür görev yapan kişilere **Kam**, Kırgızlar ve Kazaklar **Baksı**, Tunguzlar, Nanaylar ve Mançular **Sam** veya **Sama** adını vermişlerdir. Şaman sözünün de bunlardan türediği bilinmektedir.

Şaman kişinin kendi isteği ile bu yola girmediği ve genelde **Bay Ülgen** veya **Ulu Toyon** adı verilen göksel güçler tarafından seçildiği kabul edilir. Şaman statüsüne geçişte demircilerin patronu **Kıday Baksı**'nın da etkileyici olduğu, ateşle demiri ısıtan, yumuşatan ve şekil veren demircilerin özel kişiler oldukları, kötü ruhları kovdukları, tedavi edici ve gelecekte haber verici özelliklere sahip olduklarına inanılır. Ateşe egemen olan ve sert demire şekil veren demirci ustası ile insana, doğaya ve topluma etkin olan şaman kişi arasında ortak özelliklerin bulunduğu inancı en eski dönemlerden beri var olan bir görüştür.

Ana Hatlarıyla Türk Şamanlığı başlıklı kitabının 215'inci sayfasında Fuzuli Bayat şunları söylüyor:

"Türk mitolojisine göre bilgeliğin kaynağı, başlangıcın kaynağı olan öteki dünyadır. Şaman, kozmik seyahat olarak değerlendirilen kamlık süresi boyunca bu bilgiyi insanlara ulaştıran aracı kişi görevini üstlenir. Kamlık, işlevi açısından önce evreni ve maddi âlemle ruhlar âlemi arasındaki ilişkiyi anlama ve algılama yoludur".

Şaman inancında insan soyu **ışıkta ve karanlıktan** türeyen iki zıt kuvvetin etkisi altındadır. Bunlardan birincisi, yani ışık üreten kuvvet, semada oturur, güneşin ısıtan ve aydınlatan ışınlarını yeryüzüne gönderen odur. Şaman kişiler tarafından bu güce verilmiş olan ad **Gök Khan**'dır. "Gök" aynı zamanda göğün rengi olan mavi rengin de adıdır. Böylece Gök Khan, veya Gök Tengri, aydınlık ve bulutsuz göğü simgeleyerek Türk panteonunun en saygın ve iyilik saçan, yaşam veren, tanrısı durumundadır. Gök Khan'ın **Su Khan** ve **Temir Khan** adlı iki oğlu vardır. Bunlar yer tanrıları olarak kabul edilirler ve insanların kendilerine sundukları adakları sevgiyle kabul ederek istekleri karşılarlar.

Wilhelm Radloff, **Türklük ve Şamanlık** adlı kitabında şunları söylüyor:

"Şamanlara göre bütün dünya ruhlarla doludur. Dağlar, göller, ırmaklar (yer-su) hep canlı nesnelere. Bunlar yalnız coğrafi yapılar değil, fakat konuşan, duyan varlıklardır. Kutsal saydıkları

dağlardan ve ırmaklardan bahsettiklerini dinlerken, gözle görülen dağlardan ve sulardan mı yoksa o isimleri taşıyan insanlardan mı söz ettiklerini fark etmek güçtür; ruh bizzat dağdır ve dağ bizzat ruhtur”.

Görülüyor ki Asya şamanları ruh-beden ayırımını batılı düşüncede olduğu gibi yapmıyorlar ve Hem-hem mantığına uygun düşünüyorlar. Aynı şekilde ruh sahibi olan ateşe inandıklarından, ateşin kendilerine birtakım bilgiler aktaracağına da inanırlar. Radloff kitabının 273'cü sayfasında şunları aktarıyor:

“Ateşe bakıp kehanet etmek Türklerde çok eski bir görenektir. Ateş ısıklık çalarsa uzaktan bir kişinin geleceğine işarettir. Yakutlar ocaktaki külün kıpırdadığını görürlerse “oğ kutu oynuyo” (çocuk ruhu oynuyor) derler ve ateşin ailede bir çocuk doğacağını haber verdiğiğine inanırlar. Umumiyetle ateşe bakıp fal bakmak Orta Asya Türklerinde yaygındır. Kırgızların Manas destanında Manas'ın babası Çakıp Han ateşe bakıp gelinlerinin geleceği hakkında yorumlar yapar. Şamanlara göre ateş her şeyi temizler, kötü ruhları kovar”[sayfa 274].

Anadolu inancına göre de ateş üzerinden atlamak hem ruhu temizler hem de insana yeni bir enerji sağlar. Yani, şamanlar bedenlerini enerjiye dönüştürme gücüne sahiptirler. Bu konuda Radloff şunlar diyor [**sayfa 298**]:

“İslam şeyh ve dervişlerinin menkıbelerine benzeyen menkıbeler (Altayca yürümler) kamlar-şamanlar hakkında da söylenir. “Ateşe atmışlar yanmamış”, “Kuş suretine girmiş uçmuş” veya “iki rakip şaman boğa donuna girip kavga etmişler” şeklinde söylemler bulunur.” Resimde bir Tuva şamanının kıyafeti görülüyor.

Şaman kişilerin enerji kozalarındaki iplikçileri kullanarak dönüşmeleriyle ilgili olarak Carlos Castaneda **Kartalin Armağanı** kitabının 336cı sayfasında şunları söylüyor:

“DJM daha sonra bana, gün batımında oradan ayrılacaklarını ve gitmeden önce benim için yapabilecekleri en son şeyin, zamanımın sürekliliği içinde bir açıklık, bir kesinti yaratmak olacağını söyledi. Bende süreklilik içinde bir bütün olduğum duygusuna müdahalede bulunmak üzere beni derin bir uçuruma fırlatacaklardı. Boşluğa atlayış, normal bilinç düzeyinde bulunduğum anda başlayacaktı ve söylenene göre düşüş anında ikinci dikkatim dizginleri ele alacaktı; uçurumun dibine vardığımdaysa ölmeyecek, tamamen öteki benliğimin içine girmiş olacaktım. Don Juan enerjim tükendiğinde öteki benlikten çıkacağımı, ancak kendimi, atladığım uçurumun kenarında bulmayacağımı belirtti. Tahminine göre kendimi en sevdiğim yer neresiyse, orada bulacaktım. Bu, bendeki zaman duygusunun akışına bir müdahale olacaktı”.

Bu sözlerden şunu anlamak mümkündür: Büyücü olacak olan şaman kişi ikinci dikkate geçtiği vakit fiziksel bedeni saf enerjiye dönüşebilmekte ve bu enerji-bedenin veya kozasının ışıltılı iplikçikleri sayesinde diğer enerji dalgalarını kullanarak farklı ve uzak yerlere giderek maddeye yeniden dönüşebilmektedir. İşte, bilim adamlarının araştırdığı **“teleportation”** denen maddenin bir yerden diğer bir yere ışınlanması ve yeniden madde olarak belirmesi olayını şamanların gerçekleştirebildikleri anlıyoruz. Bu dönüşümü madde âleminden ruhsal âleme geçiş ve tekrar geriye dönüş olarak tanımlayabiliriz. Ancak bu dönüşümün ne şekilde gerçekleştiğini şamanlar dahi açıklamaktan acizdirler.